

Zaključci Četvrtog hrvatskog seminara o Bolonjskom procesu

Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu
Varaždin, 11. i 12. studenoga 2005.

U organizaciji Tempus SCM projekta Hrvatska grupa za promicanje Bolonjskog procesa (Cro4Bologna) i MZOS-a seminaru je prisustvovalo oko **140 sudionika**.

Tijekom seminara izložene su i raspravljene **sljedeće teme**:

- Stanje provedbe Bolonjskog procesa u Hrvatskoj i Europi
- Bergen i hrvatsko visoko školstvo
- Osiguranje kvalitete s posebnim osvrtom na projekte iz područja kvalitete u visokom obrazovanju koje financira Nacionalna zaklada za znanost
- Odgovornost državne i lokalne zajednice za visoko školstvo
- Povezivanje gospodarstva i visokog školstva

Održane su sljedeće **tri radionice**:

- Odgovornost državne i lokalne zajednice za visoko školstvo
- Upisi na poslijediplomske studije i kriteriji vrednovanja programa
- Uloga studentskih predstavnika u Bolonjskom procesu – prava i obaveze

Prijedlog zaključaka seminara:

- I. **Hrvatska grupa za promicanje Bolonjskog procesa** u protekloj je godini provela niz aktivnosti na informiranju različitih ciljnih skupina o Bolonjskom procesu, njegovim ciljevima i provedbi u RH. Aktivnosti su pozitivno ocijenjene. Rad grupe svakako bi valjalo nastaviti i redefinirati ciljeve u skladu sa sadašnjom fazom primjene BP-a u Hrvatskoj i Europi. Pri tome je važno definirati izvore financiranja i podršku odgovarajućih državnih (administrativnih) struktura pri traženju eventualnih sredstava iz fondova EU-a.
- II. Istaknuto je da je i nadalje **informiranost studenata** o promjenama u visokom školstvu nedostatna i razlikuje se na pojedinim sveučilištima i njihovim sastavnicama. Po mišljenju studenata takvom stanju su pridonjeli svi sudionici koji ravnopravno trebaju surađivati u raspodjeli odgovornosti za pravodobnu i točnu informaciju (studenti i studentske udruge, sveučilišni nastavnici i suradnici, uprave sveučilišta i fakulteta, te resorno ministarstvo).
- III. Aktivan rad na promicanju kulture kvalitete te uspostavi **sustava kvalitete** u hrvatskom visokom školstvu još uvijek je temeljni izazov za hrvatska sveučilišta. **Agencija za znanost i visoko obrazovanje** je osnovana i počela s radom, ali još je daleko od potrebne funkcionalnosti kako bi realizirala sve postavljene ciljeve i svoju glavnu misiju. Slijedom prethodnoga, Agencija bi trebala biti potpuno neovisna od MZOS-a i visokoškolskih ustanova i po svom ustroju i po svom djelovanju.
- IV. Prikazan je cjelokupni ustroj i način djelovanja **Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske** s posebnim naglaskom na programe kojima je cilj unaprijediti znanost i sustav visokog obrazovanja, te uspostavljanje ravnovjesja između nacionalne i međunarodne razine. Posebno su prikazani **projekti uspostavljanja sustava kvalitete** u visokom školstvu i ciljevi NZZ pri njihovom uspostavljanju, kao i posebni ciljevi pojedinih projekata. Predstavljani projekti su dobro polazište za razvoj sustave kvalitete u visokom školstvu. Resorno ministarstvo, NZZ, sveučilišta i fakulteti trebaju poticati razvoj postojećih i kreiranje novih projekata iz područja kvalitete.
- V. Pri razvoju sustava kvalitete visokog školstva u RH svakako treba koristiti **relevantna europska iskustva**. U okviru seminara uspješno su predstavljena finska iskustva na kojima se poseban naglasak stavio na dobre i loše strane većine čimbenika kvalitete

- visokog školstva, a materijal može svojim dobrim smjernicama biti koristan predložak za daljnje aktivnosti na hrvatskim visokoškolskim ustanovama.
- VI. **Odgovornost za kvalitetan razvoj visokog školstva**, osim na samim visokoškolskim ustanovama, leži na državi, regionalnoj i lokalnoj upravi i samoupravi, te na gospodarskim resursima, koji u ovom trenutku sasvim sigurno nisu dovoljno iskorišteni. Pri otvaranju novih institucija visokog školstva treba osigurati sve potrebne resurse, počevši od kvalitetnog nastavnog osoblja.
- VII. Ukratko je prikazano **izvješće OECD-u za RH** s osvrtom na uvođenje Bolonjskog procesa u RH. Dan je veći broj primjedbi na temeljne probleme koji opterećuju visokoškolsko: nepostojanje jasne financijske politike prema VŠ i kriterija glede opterećenja nastavnika, koji bi osigurali nastavnicima vrijeme i resurse za kvalitetan znanstveni i nastavni rad. Isti problem istaknut je kao jedan od akutnih na radionici o poslijediplomskim studijima. Jedinstvo nastavnog i znanstvenog rada posebno je istaknuto u Bergenskim zaključcima.
- VIII. Šira hrvatska akademska zajednica nije dovoljno svjesna **europskih konferencija** resornih ministara zaduženih za znanost i visoko obrazovanje i njihovih zaključaka koji su obvezujući i za hrvatsko visoko obrazovanje. Slijedom toga ona u najvećoj mjeri nije upoznata s važnim narednim koracima u kojima bi trebala sudjelovati. S druge strane, MZOS nije napravio dovoljno za pripremljenost institucija za uspješno provođenje reformi.
- IX. Upisi na **poslijediplomske studije** i kriteriji vrednovanja programa do sada nisu riješeni na zadovoljavajući način. Dok kod jednog dijela sudionika u raspravi (posebice dekana) prevladava mišljenje da treba modificirati regulativu tako da se omogući kontinuitet postojećih doktorskih studija, neki, uključujući i predstavnike MZOŠ-a, drže da valja iskoristiti ovaj trenutak za uspostavu novog sustava.
- X. Potrebno je jasno utvrditi modalitete financiranja doktorskih studenata, budući da takav **sustav financiranja doktorskih studenata** (stipendije) ne postoji. Naglašena je potreba za uspostavom stipendija za doktorski studij, za stvaranjem i korištenjem mogućnosti za združene studije, te za mobilnošću doktorskih studenata. Ozbiljno je upozoreno da se mnogi važni studiji, koji čak imaju kandidate iz inozemstva, neće moći održavati ako ne budu organizirani tako da polaznici barem povremeno rade na stalnom radnom mjestu. Ozbiljne primjedbe stavljaju se i na kriterije za prijavljivanje programa doktorskih studija koji su izmijenjeni «u hodu». Nadalje, predloženo je da se kriteriji za predlaganje programa specijalističkih poslijediplomskih studija modificiraju na taj način da dopuste takvim studijskim programima da doista budu specijalistički sa svim atributima studija.
- XI. Potrebno je regulirati ostvarivanje vlastitih prihoda sveučilišta kako ona ne bi išla na štetu kvalitete studiranja, zatim pojačati transparentnost **poslovanja sveučilišta**, te promisliti paralelni sustav stručnih studija. Nadalje, potrebno je preciznije odrediti sustav izvanrednog studiranja u smislu cjeloživotnog obrazovanja.
- XII. U raspravi i prezentaciji o **kvalifikacijskom okviru** (Qualification framework) zaključeno je da je potrebno izraditi nacionalni okvir komparabilnih i komparativnih kvalifikacija čim ranije (cilj je bio 2005. god.); valja raditi na javnom razumijevanju kvalifikacija i kompetencija; nacionalni kvalifikacijski okvir mora razjasniti svrhe i ciljeve kvalifikacija te sve elemente i razine koje iz njih slijede. Na kraju, podsjeća se da je na državnoj razini potrebno izraditi kataloge znanja i vještina koji moraju biti dostupni javnosti.

Prijedlog sastavile: prof.dr.sc. Mirjana Polić Bobić, prof.dr.sc. Melita Kovačević,
prof.dr.sc. Blaženka Divjak